

Тетяна БЛАГОВА

*Професор, доктор педагогічних наук,
завідувачка кафедри хореографії,
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка,
м. Полтава, Україна
ORCID.ORG/0000-0001-5446-3412*

АКТУАЛІТЕТИ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА- ХОРЕОГРАФА В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В умовах модернізаційних процесів у системі вищої хореографічної освіти пріоритетною стратегією її розвитку залишається формування висококваліфікованого, конкурентноспроможного фахівця-хореографа, що вільно володіє своєю професією, має високий рівень загальної і професійної культури відповідно до сучасного рівня розвитку хореографічної педагогіки та здатний успішно реалізовувати сформований професійний потенціал у різних форматах профільної галузі. У зв'язку з цим актуалізується потреба оновлення підходів, навчальних технологій, змісту, форм, методів фахової підготовки педагога-хореографа у закладі вищої освіти.

Сучасна вища хореографічна освіта є багатовимірним феноменом, являє собою єдність інтелектуального, духовного, морально-етичного, естетичного, емоційного, психофізичного й соціокультурного розвитку особистості у процесі опанування танцювального мистецтва. Саме така синергія професійних і особистісних якостей майбутнього педагога-хореографа уможливило успішність та ефективність його багатоаспектної хореографічної діяльності: хореографічно-педагогічної, балетмейстерської, організаційно-творчої, менеджерської. Відповідно, професійна підготовка здобувачів-хореографів має інтегральний і синкретичний характер, (зумовлений природою хореографічного мистецтва) і потребує комплексного підходу щодо її організації (Благова, 2018, с. 4).

Реалізація комплексного підходу у підготовці здобувачів-хореографів відбувається у процесі опанування теоретичних і практичних освітніх компонент, спрямованих на формування загальнопедагогічних, психологічних, фахових (хореографічних) компетентностей майбутнього фахівця в галузі хореографії (згідно з переліком типових посад для працевлаштування), а також на формування аксіосфери особистості студента (як необхідного чинника його професійної сформованості) (Vlahova, 2019, p. 620). Отже, актуальною є потреба забезпечення майбутніх фахівців ґрунтовними теоретичними знаннями і практичними технологіями у різних формах хореографічної активності.

Поліфункційність ролей і широкий діапазон професійних якостей хореографа-професіонала схарактеризована у науково-практичних розвідках теоретиків і митців у галузі хореографічної освіти. Концептуальні засади організації хореографічно-педагогічного процесу в закладах вищої освіти в різних його аспектах висвітлені у працях Л. Андрощук, Г. Березової, К. Василенка, Ю. Гончаренко, О. Голдрича, С. Забрєдовського, Б. Колногузенка, А. Короткова, А. Кривохижі, О. Мартиненко, В. Похилєнка, О. Ребрової, Ю. Ростовської, Т. Сердюк, П. Фриза, Л. Цветкової та ін.

Важливим складником вищої хореографічної освіти є підготовка майбутнього хореографа до роботи у танцювальних колективах (провідному форматі професійної активності педагогів-хореографів). Саме танцювальні колективи в умовах сьогодення відіграють значну роль у загальнокультурному становленні дітей та підлітків, оскільки є важливими осередками художньо-естетичного, соціального, морально-етичного і фізичного виховання. Хореографічний колектив є об'єднанням, яке ґрунтується на спільних ідеях, етичних і

художньо-творчих цінностях, особистісних відносинах, співпраці та співтворчості. Основною метою його учасників є реалізація власного творчого потенціалу у процесі хореографічної діяльності.

У хореографічному колективі формується також особливий тип міжособистісних відносин, для яких характерні висока згуртованість, самовизначення та ідентифікація особистості, його мотивація до творчої активності, висока референтність учасників у ставленні один до одного, об'єктивність у покладанні й прийнятті відповідальності за результати спільної діяльності (Благова, 2018, с. 6). Колективний характер хореографічної активності сприяє розвитку почуття командної роботи та взаємоповаги в учасників творчого осередку. Тож, здійснюючи керівництво хореографічним колективом, педагог завжди розв'язує комплекс завдань, серед яких основним є створення сприятливих умов для успішної творчої реалізації кожної особистості, формування у вихованців гнучких навичок *soft skills*.

Результативність функціонування хореографічного колективу зумовлюється низкою чинників, ключовий серед яких – високий рівень професійної компетентності керівника, володіння ним психолого-педагогічними та професійно-творчими знаннями й уміннями. Відповідно, актуальною настановою у підготовці здобувачів-хореографів визначаємо їхню професійну сформованість задля управління мистецьким колективом, організації його творчої діяльності, педагогічної роботи з вихованцями, їхніми батьками, співпраці з колегами-хореографами тощо. Соціально і психологічно необхідні *якості особистості керівника колективу* умовно можна класифікувати на психологічні, інтелектуальні, професійні та соціальні. Попри універсальність цих якостей, їхня пріоритетність залежить від багатьох чинників. Для хореографа найчастіше виокремлюють такі якості: відповідальність; особистісну гідність; відкритість для інновацій; креативність; гнучкість, гостре відчуття часу, високу працездатність; постійне прагнення до саморозвитку та самоосвіти; комунікабельність; повагу до учасників колективу.

Робота з хореографічним колективом має визначену структуру, органічно поєднує різні види професійної діяльності: навчально-тренувальну, організаційно-педагогічну, творчо-постановчу, пошукову та самоосвітню. У цьому контексті зазначимо, що осердям фахової активності хореографа у мистецькому колективі є організаційно-творча робота. Сутність поняття «організаційно-творча робота» визначаємо як багатомірний процес, сукупність ефективних дій, що призводять до утворення суб'єкт-суб'єктних відносин між учасниками і педагогами, спрямованих на створення і репрезентацію хореографічних творів.

Підеумовуючи, зазначимо, що сучасна вища хореографічна освіта має бути динамічною, своєчасно реагувати на соціальні запити і враховувати новітні досягнення танцювального мистецтва. Контент-аналіз фахової підготовки майбутніх педагогів-хореографів в умовах ЗВО України дозволив виявити її актуалітети: 1) комплексність і практична спрямованість навчання; 2) активна інтеграція здобувачів у виконавську і педагогічну практику; 3) поєднання формальних і неформальних форм організації (Благова, 2024, с. 13). Вища хореографічна освіта забезпечує формування у здобувачів компетентностей, необхідних для самореалізації у професійній діяльності в якості педагогів танцю, виконавців, керівників творчих колективів, організаторів, балетмейстерів.

Література

Благова Т.О. Пріоритети професійно-практичної підготовки хореографа в умовах закладів вищої освіти. *Актуальні питання мистецької освіти та виховання: науковий журнал. 1(11)* / гол. ред. Ніколаї Г.Ю. Суми: ФОП Цьома С.П. 2018. 3–10.

Благова Т. О. Розвиток хореографічно-педагогічної освіти в Україні: виклики сьогодення і перспективи модернізації. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Випуск 10 / Ред. кол.: В.Ф. Черкасов, О.А. Біда, Н.І. Шетеля та ін. Ужгород-Кропивницький: «Код». 2024. 8–14.

Степанюк І. В. Особливості формування творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії. *Академічні студії*, 1, .2021. 80-86.

Blahova Tetiana. Formation of concepts of higher choreographic education in Ukraine. *ASSOCIATION AGREEMENT: DRIVING INTEGRATIONAL CHANGES*: Collective monograph. Accent Graphics Communication. Chicago, Illinois, USA, 2019. P. 617–628.

CURRENT ISSUES OF PROFESSIONAL TRAINING OF CHOREOGRAPHER TEACHER IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Blahova TETIANA

*Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Head of the Department of Choreography of
Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University,
Poltava, Ukraine
ORCID.ORG/0000-0001-5446-3412*

In the context of modernization processes in the system of higher choreographic education, the priority strategy for its development remains the formation of a highly qualified, competitive specialist-choreographer, who is fluent in his profession, has a high level of general and professional culture in accordance with the modern level of development of choreographic pedagogy and is able to successfully implement the formed professional potential in various formats of the profile industry. In this regard, the need to update approaches, educational technologies, content, forms, methods of professional training of a teacher-choreographer in a higher education institution is becoming more urgent.

Modern higher choreographic education is a multidimensional phenomenon, it represents the unity of intellectual, spiritual, moral-ethical, aesthetic, emotional, psychophysical and socio-cultural development of the individual in the process of mastering the art of dance. It is this synergy of professional and personal qualities of the future teacher-choreographer that makes possible the success and effectiveness of his multifaceted choreographic activity: choreographic-pedagogical, ballet master, organizational-creative, managerial. Accordingly, the professional training of aspiring choreographers has an integral and syncretic character (determined by the nature of choreographic art) and requires a comprehensive approach to its organization (Blahova, 2018, p. 4).

The implementation of a comprehensive approach in the training of aspiring choreographers occurs in the process of mastering theoretical and practical educational components aimed at the formation of general pedagogical, psychological, professional (choreographic) competencies of a future specialist in the field of choreography (according to the list of typical positions for employment), as well as the formation of the axiosphere of the student's personality (as a necessary factor in his professional formation) (Blahova, 2019, p. 620). Therefore, the need to provide future specialists with solid theoretical knowledge and practical technologies in various forms of choreographic activity is urgent. The multifunctionality of roles and a wide range of professional qualities of a professional choreographer are characterized in scientific and practical research by theorists and artists in the field of choreographic education.

The conceptual principles of organizing the choreographic and pedagogical process in higher education institutions in its various aspects are highlighted in the works of L. Androschuk, G. Berezova, K. Vasylenko, Y. Goncharenko, O. Goldrych, S. Zabredovsky, B. Kolnoguzenko, A. Korotkov, A. Kryvokhizha, O. Martynenko, V. Pokhlylenko, O. Rebrova, Y. Rostovskaya, T. Serdyuk, P. Fryz, L. Tsvetkova, and others.

An important component of higher choreographic education is the preparation of the future choreographer for work in dance groups (the leading format of professional activity of teacher-choreographers). It is dance groups in today's conditions that play a significant role in the general cultural development of children and adolescents, as they are important centers of artistic and aesthetic, social, moral and ethical and physical education. A choreographic group is an association

based on common ideas, ethical and artistic and creative values, personal relationships, cooperation and co-creation. The main goal of its participants is the realization of their own creative potential in the process of choreographic activity.

A special type of interpersonal relations is also formed in the choreographic team, which is characterized by high cohesion, self-determination and identification of the individual, his motivation for creative activity, high referentiality of participants in their attitude towards each other, objectivity in assuming and accepting responsibility for the results of joint activity (Blahova, 2018, p. 6). The collective nature of choreographic activity contributes to the development of a sense of teamwork and mutual respect among the participants of the creative center. Therefore, when leading a choreographic team, the teacher always solves a set of tasks, among which the main one is the creation of favorable conditions for the successful creative realization of each individual, the formation of flexible soft skills in students.

The effectiveness of the functioning of a choreographic team is determined by a number of factors, the key among which is a high level of professional competence of the leader, his possession of psychological, pedagogical and professional-creative knowledge and skills. Accordingly, the current guideline in the training of aspiring choreographers is their professional formation for managing an artistic team, organizing its creative activities, pedagogical work with students, their parents, cooperation with fellow choreographers, etc. The socially and psychologically necessary qualities of the team leader can be conditionally classified into psychological, intellectual, professional and social. Despite the universality of these qualities, their priority depends on many factors. The following qualities are most often distinguished for a choreographer: responsibility; personal dignity; openness to innovation; creativity; flexibility, a keen sense of time, high efficiency; constant striving for self-development and self-education; sociability; respect for team members.

Work with a choreographic collective has a certain structure, organically combining various types of professional activity: educational and training, organizational and pedagogical, creative and staging, search and self-educational. In this context, we note that the core of the professional activity of a choreographer in an artistic collective is organizational and creative work. We define the essence of the concept of "organizational and creative work" as a multidimensional process, a set of effective actions that lead to the formation of subject-subject relations between participants and teachers, aimed at the creation and representation of choreographic works.

In conclusion, we note that modern higher choreographic education should be dynamic, respond to social demands in a timely manner and take into account the latest achievements of dance art. Content analysis of professional training of future teachers-choreographers in the conditions of higher education institutions of Ukraine allowed us to identify its relevance: 1) comprehensiveness and practical orientation of training; 2) active integration of applicants into performing and pedagogical practice; 3) combination of formal and informal forms of organization (Blahova, 2024, p. 13). Higher choreographic education ensures the formation of competencies in applicants necessary for self-realization in professional activities as dance teachers, performers, leaders of creative teams, organizers, and ballet masters.

References

Blahova T.O. Priorities of professional and practical training of a choreographer in higher education institutions. In *Current issues of art education and upbringing: scientific journal*: 1(11) / editor-in-chief Nikolai G.Yu. Sumy: FOP Tsoma S.P. 2018. 3–10.

Blahova T.O. Development of choreographic and pedagogical education in Ukraine: current challenges and prospects for modernization. In *Scientific notes. Series: Pedagogical sciences*. Issue 10 / Editors: V.F. Cherkasov, O.A. Bida, N.I. Shetelya and others. Uzhgorod-Kropyvnytskyi: "Code". 2024. 8–14.

Stepaniuk, I. V. Peculiarities of forming the creative potential of a future choreography teacher. In *Academic studios*, 1, 2021 .80-86.

Blahova, Tetiana. Formation of concepts of higher choreographic education in Ukraine. In *Association agreement: driving integrational changes:* collective monograph. 2019. 617-628. Accent Graphics Communication. Chicago, Illinois, USA.